

Què és això del mosquit tigre?

Els mitjans de comunicació ens fan arribar contínuament notícies sobre les espècies que estan en perill d'extinció dibuixant-nos un panorama força apocalíptic pel que fa a la conservació del medi ambient. A la vegada veiem com d'altres espècies d'animals i plantes denominades "invasores", els hi passa tot el contrari, aquestes gaudeixen d'un gran èxit expansiu i les seves distribucions geogràfiques no paren de créixer, com ara és el cas de la vespa asiàtica, l'eruga del boix, el musclo zebra, el visó americà, les algues dels mars tropicals (*Caulerpa taxifolia*) o l'estrella dels estius, pel seu grau de molèsties i potencial de transmissió de certes malalties víriques, que a les comarques gironines és el "mosquit tigre" (*Aedes albopictus*). És bo preguntar-se, perquè passa això? I la resposta és senzilla, estem davant d'un fenomen denominat globalització, fruit d'una activitat humana inusitada, mai vista abans i de gran abast. Els ecosistemes difícilment es poden adaptar, o ho fan a un ritme molt més lent, a aquesta velocitat de canvi que l'home està induint sobre els ecosistemes i, de mica en mica, en un degoteig macabre, les espècies van desapareixent al no suportar les condicions ambientals i els canvis que nosaltres imposem.

Tota la xarxa que s'ha teixit durant milions d'anys d'evolució, fruit de la interrelació que hi hagut entre aquests organismes es va desfilant i aquesta xarxa perd la consistència i la força esdevenint cada cop més fràgil.

El mosquit tigre a casa nostra s'hi ha establert, a excepció dels municipis de més altitud amb un clima menys temperat, ja fa uns quants anys. Hores d'ara, impedir l'establiment d'aquesta espècie no té sentit, però sí que el té, controlar el seu creixement per evitar elevades quantitats d'adults causants de les molestes picades i la transmissió de malalties víriques com el dengue, zika i chikungunya. El mosquit tigre és originari de les selves tropicals del sud-est asiàtic, allí vivia dins dels boscos humits, aprofitant l'aigua que s'acumula en els forats que hi ha en els arbres vells per desenvolupar les seves larves.

Recordem que el cicle larvari dels mosquits té una fase aquàtica, en el cas del mosquit tigre, la femella diposita els seus ous en la paret interior d'aquests forats, quan el nivell de l'aigua puja (després d'una pluja), els ous queden submergits i d'allí surt una larva que s'alimentarà de les partícules que hi ha en l'aigua, té quatre estadis de creixement i finalment es converteix en pupa, moment en que es transforma, mitjançant el fenomen de la metamorfosi, en mosquit adult, que és com tots el coneixem. Els adults poc després de sortir, quan ocupen el nou medi aeri, solen aparellar-se, aleshores les femelles busquen la sang, que els ha de servir com aliment altament nutritiu que ajudarà a generar els nous ous a les noves postes.

Aquesta espècie fa molts anys va introduir un canvi en el seu comportament a l'hora de dipositar els ous, aleshores va colonitzar les petites masses d'aigua que es formen en els recipients artificials, ja siguin de ceràmica (plats, gerros, gots, ampolles, safareigs, etc.), ja siguin plàstics o de goma (trastos abandonats amb concavitats, pneumàtics, plàstics, bidons, etc.). Aquest petit canvi va significar un gran èxit pel que fa a les possibilitats d'ampliar la seva distribució geogràfica. El que va passar és que d'entre la multitud de llocs que podia escollir per dipositar els ous, un d'ells, eren els pneumàtics usats. Resulta que a partir del moment que s'inicià el reciclatge d'aquest residu industrial, occident (lloc on hi ha ubicades les plantes de reciclatge), va importar milions de pneumàtics dels països d'on és originari, i amb ells, van viatjar els ous del mosquit tigre. D'aquesta manera tan innocent, l'home i la seva globalització van col·laborar directament amb l'expansió d'aquesta espècie. En aquests moments es troba en fase establert al continent americà, Europa, Àfrica i Àsia. A Europa va arribar per primer cop a Albània (1979), al 1990 va entrar a Itàlia, aquest país es va convertir en el focus d'expansió per la resta del continent.

El Servei de Control de Mosquits va treballar des del primer moment amb la hipòtesi que el mosquit es desplaçaria de l'àrea metropolitana de Barcelona (lloc on el mosquit tigre va aterrar) cap a Girona. Bàsicament amb els desplaçaments originats per la mobilitat pròpia de la població, molt importants al començament per desplaçar-se a les segones residències. Més tard la mobilitat per treball també s'ha sumat als desplaçaments ocasionats pel lleure. Aquest fet es va poder constatar amb les dades enregistrades, en aquest sentit, cada dia es produïen 132.000 desplaçaments entre Barcelona i Girona, i els caps de setmana arribaven als 252.000.

Els dispositius de vigilància instal·lats, trampes de captura, en un principi servien per controlar la distribució del mosquit, ara tenen sentit per detectar la presència d'adults a principi

de temporada i poder fer, tant, les aplicacions de larvicides als embornals (productes per impedir el desenvolupament de les larves a mosquits adults), com, les accions de control de mosquit a l'interior de les cases o als espais del municipi. Accions com ara: vigilar l'aigua dels plats sota els testos, tapar els bidons de magatzematge d'aigua per regar amb tela mosquitera, netejar bé les canaleres de les teulades, recollir trastos del jardí que puguin acumular aigua, controlar zones on s'hi desenvolupin activitats comercials que puguin tenir punts d'aigua acumulada – botigues de ceràmica, pneumàtics sobre sitges en granges de vaques, entre d'altres.

Perquè hem de prendre mesures per controlar la densitat d'adults de mosquits tigre?

La primera raó són les seves repetides picades a qualsevol hora del dia.

Per un altre costat tenim que aquesta espècie té una capacitat vectorial molt important. Què vol dir això? senzillament que està demostrat que es capaç de transmetre una bona colla de virus, els quals produeixen malalties infeccioses (dengue, febre groga, chikungunya i Zika són les més importants).

Per a que existeixi transmissió de la malaltia es necessita que una femella de mosquit primer piqui una persona amb la malaltia i després ho faci a una persona sana.

En un principi, deu anys enrere, el contagi d'aquestes malalties era molt baix, primer per què no vivia a casa nostra, tanta gent com ara, originària de països on aquestes malalties són endèmiques (zones que hi ha persones que poden transmetre la malaltia si són picades per una femella de mosquit que després ho faci de nou a una persona sana), que viatgés als seus països d'origen per retrobar-se amb les seves famílies, o persones que hi viatgessin per lleure, i tornessin, havent siguts picats allà, amb la malaltia a sobre, i segon, per què la densitat de mosquits era molt baixa i els municipis d'aquí que el tenien establert era molt menor.

La realitat d'ara és molt diferent, hi ha molta gent viatjant a llocs amb persones patint alguna de les malalties descrites, amb mosquits adults volant al seu voltant, que retornen a Catalunya havent siguts contagiats, en èpoques de l'any (maig – octubre) on els mosquits adults estan actius. Per tant, la probabilitat de contagis autòctons és cada vegada major (contagi que una persona sana pugui contraure per la picada d'un mosquit vector d'aquí, no d'un país endèmic).

En aquests moments, el confinament impedeix els desplaçaments a països endèmics de les malalties que transmeten els mosquits tigres, per tant, hem d'esperar que hi hagi menys risc de transmissió, no obstant això, no hem d'abaixar la guàrdia en el control del mosquit.

Qui se n'ha de fer responsable d'aquesta problemàtica?

Els ajuntaments tenen responsabilitat en el control de les plagues urbanes, per tant, són responsables de controlar els punts de cria dels mosquit tigre en totes les zones públiques, bàsicament control dels embornals.

Els particulars, són encara més importants en el control de la densitat de mosquits, ja que, aproximadament un 80% dels llocs on els mosquits tigre van a posar els ous correspon a l'espai privat. Tothom a casa seva ha de fer la feina de buidar les aigües estancades.

Què farà l'ajuntament?

Posarà sota control tots els punts situats en la via pública i que són susceptibles de generar poblacions de mosquit tigre mitjançant l'aplicació de mesures de control anti-larvari, les quals, està sobradament demostrat que són les més eficients, ja que s'obté un resultat eficaç, respectuós amb el medi ambient i econòmicament viable.

Proposarà l'aprovació d'una ordenança municipal que té com a finalitat l'ordenament i regulació de les mesures que cal prendre amb la finalitat de controlar el desenvolupament de l'espècie dins del municipi.

Engregarà campanyes de sensibilització a la població de control de cria del mosquit a l'espai privat.

Què podem fer els veïns?

De fet és molt senzill, tan sols caldrà tenir cura dels llocs que potencialment poden ser bons pel desenvolupament de les larves del mosquit tigre dins de l'àmbit privat. Pensem que un mosquit tigre té un radi d'acció molt petit d'una mitjana d'uns 150 metres, si som capaços de controlar els llocs de desenvolupament dins de casa, els primers en notar els beneficis serem nosaltres mateixos. Pensem que té una especial predilecció pels dipòsits o acumulacions d'aigua que estan per sota d'un volum de 200 litres (bidó típic).

A tall d'exemple aquí teniu algunes mesures de prevenció per evitar el desenvolupament de les larves del mosquit tigre:

- Buidar qualsevol recipient de l'exterior que pugui acumular aigua i posar-lo sota cobert o cap per vall: joguines, cendrers, gerros, galledes, carretons, plats de sota els testos, safareigs, pneumàtics, ornaments de jardí, mobiliari plàstic amb concavitats, etc.
- Evitar les acumulacions d'aigua en zones de drenatge o canals de desguàs (embornals del pati, canaleres dels teulats i terrasses).
- Posar peixos en les fonts ornamentals dels jardins (peixos de colors, gambússies)
- Cobrir (per exemple amb sorra) els petits forats i depressions del terreny que acumulin aigua.
- Cobrir amb tapes hermètiques o teles mosquiteres (de forats no més grans de 2 mm) els dipòsits de recollida d'aigua.
- Mantenir cobertes les piscines mentre no s'utilitzen. Les piscines de plàstic s'han de buidar periòdicament, i si no es fan servir cal retirar-les.
- Cobrir les embarcacions amb lones a l'hivern evitant que es facin acumulacions d'aigua.
- Potenciar la fauna insectívora (predadors d'insectes) són de gran ajut pel manteniment de l'equilibri. Això es pot fer mitjançant la instal·lació de caixes niu per a ratpenats i orenetes, no usar insecticides d'ampli espectre que afecten negativament a tota la fauna invertebrada, etc.